

Sygn. akt I C 574/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Jagosz

Protokolant prac. sąd. Natalia Indyka

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2020 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) **Banku (...) S.A. w W.**

przeciwko **M. B. i B. B.**

o zapłatę

I. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda 42 876,21 franków szwajcarskich (CHF) z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, liczonymi od kwoty 34 672,94 franków szwajcarskich (CHF);

II. zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w kwocie 13 675 zł.

Sygn. akt I C 574/19

UZASADNIENIE

Powodowy Bank żądał od pozwanych zapłaty 42 876,21 franków szwajcarskich (CHF) wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, liczonymi od kwoty 34 672,94 CHF za okres od 12.06.2019 r. (data sporządzenia pozwu) do dnia zapłaty, a nadto zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że łączyła go z pozwanymi umowa pożyczki hipotecznej, którą wypowiedział z uwagi na brak jej spłaty, a na dochodzoną kwotę składa się należność z tytułu niespłaconej części kapitału (34 672,94 CHF), odsetki zapadłe za okres od 15.09.2016 r. do 31.03.2017 r. (532,98 CHF), odsetki karne za okres od 15.10.2016 r. do dnia 11.06.2019 r. (dzień poprzedzający sporządzenie pozwu – 7 658,48 CHF) oraz koszty opłaty i prowizje bankowe (11,82 CHF).

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazali, że:

- a) powód nie wykazał wysokości i wymagalności roszczenia, gdyż nie wykazał, aby umowa została wypowiedziana,
- b) powód wypłacił kwotę pożyczki w walucie polskiej (PLN) w takiej walucie była ona spłacana, nie ma zatem możliwości domagania się spłaty w walucie szwajcarskiej,
- c) umowa jest nieważna, gdyż jest sprzeczna z art. 69 prawa bankowego określającym wymagania dla umowy kredytu bankowego,
- d) zawiera niedozwolone i nieuzgodnione z pozwanymi postanowienia w zakresie § 3 ust. 1, § 5, § 22 ust. 2 i § 32 ust. 1 części ogólnej umowy, dotyczące kursu waluty szwajcarskiej stosowanego do wypłaty kredytu i jego spłaty w walucie

polskiej, a skutkiem tego umowa jest nieważna, gdyż usunięcie tych postanowień spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy.

(odpowiedzi na pozew k. 60-91)

Sąd ustalił, co następuje:

W świetle twierdzeń stron, wspartych dokumentami (w szczególności umowy pożyczki k. 14-20, wniosku kredytowego k. 123-128 i dyspozycji wypłaty k. 129-130), za niewątpliwe uznać należało, że:

1. Pozwani, działając jako konsumenci, w dniu 4.08.2008 r. wystąpili do powoda z wnioskiem o udzielenie pożyczki hipotecznej na cele własne i zapłatę prowizji za udzielenie pożyczki w łącznej kwocie 101 214,57 zł, wybierając jako walutę pożyczki walutę szwajcarską, wobec czego wnioskowana kwota pożyczki miała stanowić kwotę 52 565,34 CHF (k. 123).

2. W treści wniosku zawarto oświadczenie, że:

a) pozwani nie skorzystali z przedstawionej im w pierwszej kolejności oferty w walucie polskiej,

b) wyboru oferty w walucie wymiennej dokonali mając pełną świadomość ryzyka związanego z możliwym wzrostem raty spłaty i raty zadłużenia w przypadku wzrostu kursu walut,

c) zostali zapoznani z ryzykiem zmiany stopy procentowej,

d) akceptują oba ryzyka,

e) zostali poinformowani, że w przypadku wypłaty pożyczki i jej spłaty w walucie polskiej powód będzie stosował kurs ze swojej Tabeli (k. 124).

3. W dniu 29.08.2008 r. strony zawarły umowę pożyczki hipotecznej nr (...), składającej się z dwóch części – części szczególnej (CSU) i części ogólnej (COU),

4. W ramach CSU wskazano m.in.:

a) kwotę pożyczki udzielanej pozwanym w wysokości 50 767,20 CHF,

b) długość okresu pożyczki - 240 miesięcy,

c) wysokość marży Banku i składników oprocentowania pożyczki na datę zawarcia umowy, w tym stawki referencyjnej,

d) szacunkowy koszt pożyczki i odsetek na datę zawarcia umowy,

e) wysokość prowizji (1,2% kwoty pożyczki, tj. 609,21 CHF).

5. Również w CSU ustalono, że wypłata pożyczki nastąpi jednorazowo, w formie bezgotówkowej na rachunek wskazany przez pozwanych, zaś jego spłata będzie następować w ratach annuitetowych przez pobieranie środków z rachunku bankowego wskazanego przez pozwanych (k. 14v - § 6 i 7 umowy).

6. Ponadto w CSU zawarto oświadczenia, w których pozwani potwierdzali, że poinformowano ich o ryzyku związanych z możliwością wzrostu zadłużenia w przypadku zmiany kursu waluty i zmiany stopy procentowej

7. W COU wskazano natomiast m.in.:

a) stawka referencyjna dla pożyczek udzielanych w CHF to LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych (§ 1.1.11),

b) wypłata pożyczki wymaga złożenia pisemnej dyspozycji przez pożyczkobiorcę i następuje na rachunek zgodnie z tą dyspozycją,

c) pożyczka może być wypłacona w walucie polskiej lub w walucie wymiennej – zgodnie z dyspozycją pożyczkobiorcy (§ 4),

d) w przypadku wypłaty w walucie polskiej stosuje się kurs kupna dla dewiz obowiązujący w Banku według aktualnej tabeli kursów (§ 5.1),

e) w przypadku wypłaty w innej walucie wymiennej stosuje się kursy kupna/sprzedaży dla dewiz obowiązujący w Banku według aktualnej tabeli kursów (§ 5.2),

f) odsetki są obliczane w okresach miesięcznych od kwoty zadłużenia, począwszy od dnia następnego po dniu wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty włącznie (§ 8)

g) spłata pożyczki ma następować w drodze potrącania wierzytelności Banku z tytułu pożyczki z wierzytelnościami pozwanymi z tytułu środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku ROR, rachunku walutowym lub rachunku technicznym, na których pozwani mieli zapewnić w dniu spłaty raty pożyczki (15. dnia każdego miesiąca - § 7 CSU) środki w wysokości równej co najmniej tej racie (§ 21 i § 22.1),

h) w przypadku spłaty za pośrednictwem rachunku ROR środki pobierane w PLN mają być zaliczone na poczet zadłużenia w CHF według kursu sprzedaży dla dewiz obowiązujący w Banku w dacie spłaty według aktualnej tabeli kursów (§ 22.2.1),

i) w przypadku spłaty za pośrednictwem rachunku walutowego w walucie pożyczki środki mają być pobierane jako równowartość raty bez żadnych przeliczeń (§ 22.2.2.a), zaś w innej walucie – po przeliczeniu według kursu kupna/sprzedaży dla dewiz obowiązujący w Banku w dacie spłaty według aktualnej tabeli kursów (§ 22.2.2.b). Analogicznie miało wyglądać rozliczanie spłat dokonywanych za pośrednictwem rachunku technicznego (§ 22.2.3),

j) zmiana numeru rachunku wskazanego do spłaty w § 7 CSU nie wymaga zmiany umowy (§ 25)

k) niespłacenie części lub całości raty w terminie umownym sprawia, że należność niespłacona staje się zadłużeniem przeterminowanym i może zostać przez Bank przeliczona na PLN przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz obowiązujący w Banku w dacie spłaty według aktualnej tabeli kursów (§ 32),

l) tabela kursów to tabela obowiązująca w Banku w chwili dokonywania przeliczeń kursowych i dostępna w Banku oraz na jego stronie internetowej,

m) oprocentowanie zadłużenia przeterminowanego określa się jako zmienne i odpowiadające czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, nie wyższymi jednak niż wysokość maksymalnych odsetek wynikających z czynności prawnej, zaś może być naliczane za każdy dzień od dnia następnego po dniu powstania zadłużenia przeterminowanego do dnia jego spłaty włącznie (§ 34),

n) wypowiedzenie umowy przez Bank mogło nastąpić z 30-dniowym okresem wypowiedzenia w przypadku braku spłaty dwóch kolejnych rat pożyczki (§ 40 i § 33).

8. Wypłata pożyczki nastąpiła jednorazowo w PLN na podstawie dyspozycji pozwanych z dnia 1.09.2008 r. na wskazany przez nich numer rachunku służący jednocześnie do spłaty pożyczki i prowadzony w PLN, na który przelano kwotę 101 028,22 zł (k. 129-131).

9. W § 1 pkt 8 umowy „Tabela kursów” została opisana jako tabela obowiązująca w Banku w dacie dokonywania przeliczeń.

10. Z historii rachunku bankowego wskazanego przez pozwanych w umowie jako rachunek do spłaty pożyczki wynika, że spłata pożyczki następowała wyłącznie w walucie polskiej, a ostatnie potrącenie na tym rachunku odnotowano w dniu 15.09.2016 r. (k. 147).

11. Z pism przedstawionych przez Bank wynika nadto, że:

a) pismami z dnia 13.02.2017 r. Bank poinformował pozwanych, że wypowiada umowę z powodu braku spłaty wymaganych rat z 30-dniowym okresem wypowiedzenia,

b) na datę wypowiedzenia zadłużenie w zakresie zaległego kapitału miało wynosić 815,74 CHF, w zakresie zaległych odsetek 332,14 CHF, w zakresie opłat bankowych 11,49 CHF, w zakresie odsetek od zadłużenia przeterminowanego 16,77 CHF, łącznie 1 176,14 CHF,

c) warunkiem niweczącym moc wypowiedzenia miała być spłata w okresie wypowiedzenia wskazanego zadłużenia oraz bieżącej raty i odsetek naliczonych do daty spłaty (k. 135, 137),

d) pisma z wypowiedzeniem zostały skierowane na adres pozwanych wskazany w umowie, gdzie dwukrotnie jej awizowano, po czym zwrócono wobec niepodjęcia przesyłek przez pozwanych (k. 136, 138),

e) po upływie okresu wypowiedzenia – pismami z dnia 10.04.2017 r. - Bank wystosował do pozwanych na ten sam adres co pisma z wypowiedzeniem umowy, wezwania do zapłaty zadłużenia obejmującego kapitał pożyczki w kwocie 34 672,93 CHF, odsetki w kwocie 658,41 CHF, prowizję i opłaty w kwocie 11,70 CHF, a pisma te zostały odebrane przez pozwaną w dniu 24.04.2017 r. (k. 139-142).

12. z dalszej korespondencji z kwietnia 2018 r. oraz toczącej się między stronami w 2019 r. wynika, że pozwani zwracali się do Banku o restrukturyzację zadłużenia i wstrzymanie działań windykacyjnych, jednak ich wnioski nie zostały uwzględnione (k. 148 i dalej).

Sąd zważył, co następuje:

1. Przede wszystkim należy wskazać, że swoje roszczenie powód wywodził z faktu wypowiedzenia umowy pożyczki, jaka łączyła strony, zaś pozwani podnosili, że umowa jest nieważna, gdyż ukształtowano ją w sposób spreczny z art. 69 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia – dalej jako pr. bank.) i zawarto w niej postanowienia niedozwolone, a nadto zarzucali, że umowa nie została ona skutecznie wypowiedziana i powód nie udowodnił wysokości swojego roszczenia.

2. W tym stanie rzeczy w pierwszej kolejności należało ustalić, czy strony łączył ważny stosunek prawny z zawartej przez nie umowy, w tym z uwagi na charakter zawartych w niej postanowień, a w przypadku pozytywnego ustalenia tej kwestii, czy doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy i jaka jest wysokość wierzytelności Banku z tytułu jej niewykonania przez pozwanych.

3. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że strony zawarły umowę pożyczki, której przedmiotem było przeniesienie przez Bank na rzecz pozwanych środków pieniężnych wyrażonych w walucie szwajcarskiej w wysokości określonej w części szczególnej umowy oraz zobowiązanie pozwanych do zwrotu kwoty pożyczki wraz z umówionymi odsetkami.

4. Elementy konstrukcyjne umowy podpisanej przez strony spełniają wymogi przewidziane w art. 720 Kodeksu cywilnego (k.c.) dla umowy pożyczki, czego nie zmienia okoliczność, że wykonanie wzajemnych zobowiązań mogło nastąpić w innej walucie niż waluta szwajcarska, w tym w walucie polskiej.

5. Zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c., można bowiem zastrzec w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem

wartości może być również waluta obca (por. wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).

6. Jak wynika z wniosku pozwanych poprzedzającego zawarcie umowy, wnosili oni o udzielenie im pożyczki wyrażonej w walucie szwajcarskiej, która miała stanowić odpowiednik potrzebnych im środków, przy czym wysokość tych potrzeb określili w walucie polskiej.

7. Z podpisanych przez pozwanych oświadczeń zawartych we wniosku kredytowym i w części szczegółowej umowy wynika nadto, że zostali poinformowani o ryzyku związanym z możliwością wzrostu zadłużenia w przypadku zmiany kursu waluty. Potwierdzają to zeznania pracownika, który przyjmował wniosek kredytowy, zaś przeciwne twierdzenia pozwanych pozostają w jaskrawej sprzeczności ze złożonymi przez nich podpisami pod wnioskiem i umową.

8. Ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania w PLN, którą miał oddać do dyspozycji Bank, a nadto podwyższając jego wartość, którą miał spłacać kredytobiorca, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość tych świadczeń.

9. W umowie jasno przy tym określono, że wypłata może nastąpić zarówno w walucie polskiej, jak i w walucie szwajcarskiej - zależnie od dyspozycji pozwanych (§ 4 COU), zaś spłata pożyczki może również następować za pośrednictwem rachunków w walucie wybranej przez powodów (§ 22), przy czym zmiana takiego rachunku w trakcie umowy nie pociągała za sobą konieczności zmiany umowy (§ 25).

10. Oznacza to, że walutą zobowiązania z umowy był wprawdzie frank szwajcarski (CHF), jednak wybór waluty, w jakiej miało ono być wykonywane, należał do pozwanych, którzy w trakcie umowy mieli w tym zakresie pełną swobodę.

11. W konsekwencji, skoro ryzyko związane z walutowym charakterem zobowiązań z pożyczki obciążało obie strony, trudno uznać, aby umowa naruszała art. 720 k.c.; jest natomiast zgodna z ogólną zasadą swobody umów przewidzianą w art. 353¹ k.c. i nie narusza zasad współżycia społecznego ani dobrych obyczajów w sposób, który nakazywałby uwzględnienie zarzutów pozwanych do co jej nieważności.

12. Nie można również podzielić oceny pozwanych, że zawarte w niej postanowienia w zakresie odwołującym się do kursów walut, według których miały być przeliczane wzajemne zobowiązania stron, są w całości niedozwolone.

13. Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (por. wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 - wyrok SA Warszawa z dnia 14-06-2013 r., z 15.05.2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6.04.2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

14. W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęтым w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG, i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany, czyli postanowień dotyczących kursów walutowych stosowanych do rozliczeń umów kredytowych zawieranych przez banki, należy wskazać, że tym bardziej postanowienia dotyczące uprawnienia banku do przeliczania sumy udzielonej pożyczki do waluty obcej dotyczą głównych świadczeń stron takiej umowy w

rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Wyznaczają bowiem wysokość środków pieniężnych przenoszonych przez Bank na pożyczkobiorcę i wysokość środków, które ma zwrócić.

15. Powyższe oznacza, że postanowienia takie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.)

16. W przypadku uznania ich za niedozwolone, a tym samym za niewiążące pożyczkobiorcę, który zawiera umowę jako konsument, konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

17. Nie budzi wątpliwości Sądu, że powodowie zawierali umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Odmienne twierdzenia powoda nie zostały poparte żadnymi dowodami, a opierają się wyłącznie na tym, że jeden z pozwanych prowadził w czasie zaciągania pożyczki działalność gospodarczą. Samo w sobie nie przesądza to jednak, że pożyczkę zaciągał w związku z tą działalnością, skoro ani wnioski, ani umowa nie zawiera żadnych postanowień mogących sugerować takie powiązanie. Oceny tej nie może zmienić również sposób, w jaki ostatecznie pozwani spożytkowali środki z pożyczki, bo nie było to wszakże objęte umową stron.

18. Przechodząc do oceny postanowień dotyczących kursów używanych do przeliczenia zobowiązań stron w ramach umowy, przypomnieć trzeba, że dotyczyły one wyłącznie określenia kwoty, jaką Bank miał przekazać pozwany w PLN w przypadku złożenia dyspozycji wypłaty pożyczki w tej właśnie walucie lub innej walucie niż waluta szwajcarska, a nadto do rozliczenia spłat pożyczki dokonywanych w innej walucie niż waluta pożyczki oraz sposobu ustalenia, czy kredyt został spłacony i postępowania w przypadku nadpłaty po ostatecznym rozliczeniu, przy czym akurat w tym zakresie posłużono się kursem średnim NBP (dla ustalenia, czy kredyt jest spłacony), a w drugim kursie kupna z tabeli kursów Banku (dla zwrotu ewentualnej nadpłaty po ostatecznym rozliczeniu - § 39).

19. W przypadku dyspozycji wypłaty pożyczki w PLN Bank miał skorzystać z kursu kupna, zaś w przypadku spłat w PLN z kursu sprzedaży, które ustalał samodzielnie w ramach swojej tabeli, przy czym umowa w żaden sposób precyzowała sposobu ustalania tych kursów i niczym nie ograniczała powoda w tym zakresie.

20. Oznacza to, że Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursów wymiany waluty szwajcarskiej na polską i odwrotnie, a postanowienia umowy nie dawały żadnej jednoznaczności co do tego, jak może to wpływać na zobowiązania stron.

21. W przypadku wypłaty i spłaty pożyczki w innej walucie niż waluta szwajcarska lub waluta polska Bank miał natomiast stosować kurs kupna/sprzedaży wynikający z tabeli, przy czym również w tym zakresie umowa nie precyzowała co to za kurs i jak miałyby być ustalany, poza tym, że jego ustalanie należało do wyłącznej kompetencji Banku, co czyni zapisy w tym względzie jeszcze bardziej niejednoznaczne.

22. Nie zostało zaprzeczone i w świetle zeznań świadków oraz pozwanej nie ulega wątpliwości, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku i wypełniania części szczegółowej umowy wybory dotyczące kwoty pożyczki, waluty pożyczki, okresu, na który została udzielona, wysokości prowizji i marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia, nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. Zważywszy na układ postanowień umowy i regulaminu, jak również na treść i układ wniosku kredytowego oraz zeznania świadków i pozwanej, można przyjąć, że mogli wybrać rodzaj pożyczki, który najbardziej im odpowiadał, uzgodnić wysokość pożyczki w walucie polskiej lub szwajcarskiej, negocjować wysokość marży, natomiast nie wyjaśniano im szczegółowo każdego postanowienia, w szczególności nie uzgadniano tego, czy mogą skorzystać z innego kursu waluty niż przyjmowany przez Bank.

23. Jak już wskazano, pozwani zostali poinformowani o ryzyku zmiany kursu i zadeklarowali zgodę na poniesienie tego ryzyka.

24. Czym innym jest jednak zgoda na poniesienie ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty, a czym innym świadomość lub zgoda na swobodne ustalanie tego kursu przez jedną ze stron. Z zeznań pracownika Banku wynika natomiast jednoznacznie, że nie było zwyczaju lub praktyki informowania klientów o tym, w jaki sposób Bank ustala swoje kursy walut.

25. W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że postanowienia umowy w zakresie kursu waluty, stanowiącej narzędzie obliczeń służące do określenia wysokości zobowiązań stron, nie zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie, a nadto są niejednoznaczne.

26. W dalszym kroku należało rozważyć, czy – skoro postanowienia te dotyczą głównego przedmiotu umowy i są niejednoznaczne - wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy pozwanych jako konsumentów.

27. W tym zakresie, w ocenie Sądu oczywistym jest, że zastrzeżenie dla Banku swobody w zakresie ustalania kursów wymiany do rozliczenia umowy, stawiało go w uprzywilejowanej pozycji i dawało możliwość wpływu na wysokość zobowiązań wynikających z umowy, zarówno w zakresie wypłaty kwoty pożyczki, jak i jej spłaty.

28. Dostrzec jednak należy, że dotyczyło to wyłącznie sytuacji, w której pozwani dokonaliby wyboru wypłaty i spłaty pożyczki w walucie innej niż szwajcarska. Dla zniweczenia zatem uprzywilejowania Banku wystarczyło wydać dyspozycję wypłaty w walucie szwajcarskiej, a w toku spłaty dokonywać wpłat w walucie szwajcarskiej na rachunek w tej walucie lub rachunek techniczny. Zmiana rachunku nie wymagała natomiast zmiany umowy, więc nie zależała od zgody Banku i nie nastroczała poważniejszych trudności.

29. Takie ukształtowanie postanowień umowy, dające pożyczkobiorcom jako konsumentom prawo swobodnego wyboru, w jakiej formie mają otrzymać pożyczkę i w jakiej formie mają ją spłacać, zapewniało w ocenie Sądu niezbędną równowagę między stronami umowy.

30. W konsekwencji, skoro pozwanym zapewniono prawo wyboru i możliwość uniknięcia stosowania się do kursów wymiany ustalanych przez Bank, trudno uznać, aby postanowienia kursowe, oceniane w całości uregulowań umownych, kształtowały ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając ich interesy, co nie pozwala na uznanie ich za niedozwolone, za wyjątkiem opisanym niżej.

31. Zapisy dotyczące kursu wymiany w przypadku spłaty w walucie innej niż polska lub szwajcarska w ocenie Sądu mają charakter niedozwolony. W tym bowiem zakresie kurs został określony jako kurs kupna/sprzedaży, co jest całkowicie niezrozumiałe, zwłaszcza, że kursu tego nie zdefiniowano w umowie w żaden uchwytny sposób, wobec czego nie wiadomo, czy chodzi o kurs kupna, kurs sprzedaży, czy jakiś zupełnie inny kurs, co oznacza, że w przypadku dokonywania spłaty w walucie innej niż polska lub szwajcarska, nie można byłoby w żaden sposób ustalić, jaki kurs należy zastosować, co czyniło tak określone zobowiązanie niemożliwym do wykonania.

32. Niemniej, wyeliminowanie tego postanowienia nie uniemożliwiało wykonania umowy w pozostałym zakresie, skoro nadal wiadomo, że jej przedmiotem było udzielenie pozwany pożyczki w określonej kwocie w walucie szwajcarskiej, zaś jej udostępnienie i spłata mogły nastąpić bez przeszkód zarówno w tej walucie, jak i w walucie polskiej, co zresztą następowało.

33. Powyższe oznacza, że umowa stron została zawarta w sposób ważny i wiążący (poza wyjątkiem opisanym w pkt. 31).

34. W tym stanie rzeczy, należało rozważyć, czy powód dokonał jej skutecznego wypowiedzenia, a jeżeli tak, czy udało mu się wykazać wysokość roszczenia, tj. wysokość niespłaconego przez pozwanych kapitału pożyczki, odsetek i opłat lub prowizji, pozwani bowiem kwestionowali te okoliczności.

35. Ostatecznie, w świetle historii rachunku służącego do rozliczenia pożyczki, nie ulega wątpliwości, że pozwani dokonywali jej spłat do 15.09.2016 r., kiedy to odnotowano ostatnią wpłatę (k. 147).

36. Pozwani nie przedstawili żadnych dowodów, które mogłyby świadczyć, że po tej dacie dokonywali dalszych spłat, wobec czego dokument przedstawiony przez Bank można uznać za wiarygodny i wystarczający do ustalenia, że po tej dacie saldo niespłaconego kapitału pożyczki pozostało bez zmian i wyniosło 34 672,93 CHF (k. 147).

37. Przedstawione przez Bank pismo z dnia 13.02.2017 r. i kopie dowodów jego nadania pod adresem wskazanym przez pozwanych w umowie dokumentują również to, że umowa została wypowiedziana z przyczyny braku spłaty zaległych rat. Zważywszy na datę wypowiedzenia (luty 2017 r.) i datę ostatniej wpłaty (wrzesień 2016 r.) nie ulega wątpliwości, że w tym czasie pozwani zalegali już ze spłatą więcej niż dwóch kolejnych rat.

38. Taka zaległość upoważniała Bank do wypowiedzenia umowy, zaś z zeznań pozwanej płynie wniosek, że przed dokonaniem tej czynności pozwani byli wzywani do zapłaty zaległości (por. zeznania za adn. k. 219v).

39. Zgodnie z art. 61 § 1 k.c. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, jako oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, w której dotarło do tej osoby w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Adresat oświadczenia nie musi się z nim realnie zapoznawać. Nie musi również odbierać korespondencji z takim oświadczeniem. Dla skuteczności oświadczenia wymagane jest bowiem jedynie to, by jego adresat miał faktyczną możliwość jego odebrania i zapoznania się z jego treścią.

40. Jak już wskazano, pisma z wypowiedzeniem wysłano pozwanym na adres z umowy i były tam dwukrotnie awizowane (k. 136, 138).

41. Nie ma również żadnych danych do przyjęcia, że w okresie awizowania pism z wypowiedzeniem umowy, korespondencji tej pozwani nie mogli odebrać z przyczyn od siebie niezależnych, gdyż pozwana potwierdziła, że stale zamieszkiwali pod adresem, pod którym wysłano wypowiedzenie.

42. Znikąd nie wynika również, aby pozwani wskazywali powodowi inny adres do korespondencji. Co więcej, odbierali kierowane pod tym adresem późniejsze wezwania do zapłaty i ten sam adres wskazywali we wnioskach o restrukturyzację (k. 148-155).

43. W tym stanie rzeczy należy uznać, że mieli obiektywną możliwość zapoznania się z oświadczeniem woli o wypowiedzeniu umowy już w dacie pierwszej awizacji (27.02.2017 r.), co oznacza, że zostało im skutecznie złożone.

44. Sąd pominął przy tym twierdzenie pozwanych podniesione przed zamknięciem rozprawy, że oświadczenie o wypowiedzeniu nie zostało podpisane przez osobę umocowaną do dokonywania czynności w imieniu Banku (por. protokół rozprawy za adn. k. 220).

45. Wskazać należy, że pozwani zostali zobowiązani do złożenia odpowiedzi na pozew z wszelkimi twierdzeniami i wnioskami pod rygorem pominięcia późniejszych. Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 207 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) warunkiem uwzględnienia takich późniejszych twierdzeń byłoby uprawdopodobnienie, że pozwani nie zgłosili ich wcześniej bez swojej winy, że ich rozpoznanie nie spowoduje zwłoki w postępowaniu lub że zachodzą inne wyjątkowe okoliczności.

46. Pozwani – reprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników – po złożeniu odpowiedzi na pozew nie składali żadnych innych pism, a podnosząc twierdzenie o braku umocowania osoby podpisanej pod oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy, nie uprawdopodobnili żadnej z przesłanek wskazanych w art. 207 § 6 k.p.c. Nie ulega przy tym wątpliwości, że od daty otrzymania pisma powoda, do którego dołączono odpis oświadczenia o wypowiedzeniu, mieli wystarczający czas na złożenie wniosku o zarządzenie wymiany dalszych pism przygotowawczych w tym zakresie. Przypomnieć także trzeba, że wprowadzie art. 207 k.p.c. został uchylony z dniem 7.11.2019 r., tj. datą wejścia w życie ustawy z dnia 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, zgodnie

z jej art. 9 ust. 1 czynności dokonane przed jej wejściem w życie na podstawie przepisów dotychczasowych zachowały moc. Oznacza to, że moc zachowały również rygory nałożone na strony na podstawie dotychczasowego art. 207 k.p.c., a w konsekwencji, twierdzenie pozwanych dotyczące braku umocowania osoby podpisanej pod oświadczeniem o wypowiedzeniu – stosownie do art. 207 § 6 k.p.c. - należało pominąć jako spóźnione.

47. Powracając do głównego wątku rozważań, należy wskazać, że pozwani nie wykazali, aby po dacie złożenia im oświadczenia o wypowiedzeniu dokonali jakichkolwiek czynności, wskazanych w wypowiedzeniu (np. spłaty), a mogących zniweczyć jego moc.

48. W konsekwencji umowa została rozwiązana po upływie 30-dniowego okresu wypowiedzenia, tj. z dniem 31.03.2017 r.

49. Po tej dacie pozwani byli zobowiązani do zapłaty na rzecz powoda całej niespłaconej dotychczas kwoty kapitału pożyczki (34 672,93 CHF), a nadto odsetek umownych naliczonych w okresie obowiązywania umowy (do 31.03.2017 r.) - zgodnie z § 8, tj., w okresach miesięcznych od kwoty wymagalnego zadłużenia, zaś od zadłużenia przeterminowanego, czyli rat kapitału niespłaconych w terminie, za okres od terminu spłaty odsetek karnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, nie więcej jednak niż odsetek maksymalnych wynikających z czynności prawnej, czyli w wysokości wynikającej z art. 359 § 2¹ k.c. (por. § 34).

50. Dodać należy, że z chwilą przekształcenia się raty wymagalnej w ratę przeterminowaną, jeżeli Bank zaczął od niej naliczać odsetki karne, nie mógł już od tej kwoty naliczać odsetek umownych za korzystanie z objętej tą ratą części kapitału.

51. Bank mógł nadto przeliczyć zadłużenie przeterminowane na walutę polską, jednak nie wynika, aby skorzystał z tego uprawnienia. Skoro z niego nie skorzystał, nadal może domagać się od pozwanych spełnienia świadczenia w walucie zobowiązania, tj. w walucie szwajcarskiej, co czyni bezzasadnymi przeciwne twierdzenia pozwanych. Dostrzec natomiast trzeba, że pozwani zgodnie z art. 359 § 1 k.c. swoje zobowiązanie względem powoda mogą spełnić w walucie polskiej.

52. Reasumując tę część rozważań, w ocenie Sądu, Bank wykazał, że łączyła go z pozwanymi ważna i skutecznie zawarta umowa pożyczki (z wyjątkiem postanowień kursowych wskazanych w pkt. 31), która została skutecznie rozwiązana wskutek wypowiedzenia z dniem 31.03.2017 r.

53. Zważywszy na niepodważoną skutecznie historię rachunku do obsługi pożyczki i dokonywanych tam naliczeń z tytułu opłat (k. 143, jak również wyciąg z ksiąg bankowych (z którego wynikają stawki i okresy naliczania odsetek – k. 17), w ocenie Sądu, Bank wykazał również, że na datę wypowiedzenia niespłacony i podlegający zwrotowi kapitał pożyczki wynosił **34 672,93 CHF**, odsetki zapadłe za okres od 15.09.2016 r. do 31.03.2017 r. - **532,98 CHF**, odsetki karne za okres od 15.10.2016 r. do dnia 11.06.2019 r. (dzień poprzedzający sporządzenie pozwu) – **7 658,48 CHF** oraz opłaty i prowizje bankowe - **11,82 CHF**, pozwani zaś nie wykazali, aby do zamknięcia rozprawy stan w tym zakresie uległ zmianie. Dostrzec przy tym trzeba, że również w korespondencji dotyczącej restrukturyzacji zadłużenia nie podważali wyliczeń Banku i nie kwestionowali swojego zadłużenia.

54. Z przywołanych przyczyn, uznając, że doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki, a wskutek tego na podstawie art. 720 § 1 k.c. pozwani zobowiązani są do zwrotu pożyczonej kwoty wraz z umówionymi odsetkami żądanie pozwu uwzględniono w całości wraz z dalszymi odsetkami umownymi w wysokości wynikającej z umowy (czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego – pkt 7m pierwszej części uzasadnienia i § 34 umowy), przy czym oczywistym jest, że w przypadku gdyby ta czterokrotność przekroczyła dopuszczalną ustawowo stopę odsetek maksymalnych wynikających z czynności prawnych, to z mocy art. 359 § 2² k.c. należeć będą się wyłącznie odsetki maksymalne przewidziane w art. 359 § 2¹ k.c.

KOSZTY PROCESU

55. Zgodnie z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca proces zobowiązana jest zwrócić jego koszty stronie wygrywającej.

56. Ponieważ pozwani przegrali proces, na rzecz powoda należało od nich zasądzić koszty procesu w kwocie 13 675 zł, obejmującej poniesioną przez powoda opłatę od pozwu, opłatę za pełnomocnictwo oraz wynagrodzenie pełnomocnika – adwokata – w stawce minimalnej wynikającej z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.